

2021/2046(INI)

14.7.2021

LAUSUNTO

oikeudellisten asioiden valiokunnalta

liikenne- ja matkailuvaliokunnalle

kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategiasta
(2021/2046(INI))

Valmistelija: Luisa Regimenti

PA_NonLeg

EHDOTUKSET

Oikeudellisten asioiden valiokunta pyytää asiasta vastaavaa liikenne- ja matkailuvaliokuntaa sisällyttämään seuraavat ehdotukset päätöslauselmaesitykseen, jonka se myöhemmin hyväksyy:

1. kehottaa komissiota tukemaan edelleen luotettavien tekoälyjärjestelmien kehittämistä, jotta liikenteestä voidaan tehdä turvallisempaa, tehokkaampaa, helpommin käytettävää, kohtuuhintaisempaa ja osallistavampaa;
2. suosittaa, että kaikille liikennemuodoille kehitetään unionin laajuiset luotettavaa tekoälyä koskevat normit ottaen erityisesti huomioon älysovellusten avulla saavutettavan yhteentoimivuuden ja tiedon jakamisen samalla, kun noudatetaan tietosuojaa koskevia sääntöjä;
3. muistuttaa immateriaalioikeuksien asemasta kehitettäessä edelleen EU:n kestävän ja älykkään liikkuvuuden alaa, joka on nopeasti kasvava ja innovatiivinen ala, jolla on muun muassa merkittävä sosiaalinen vaikutus; kehottaa komissiota jatkamaan multimodaalisen liikenteen ja liikkuminen palveluna -sovellusten (MaaS) tutkimuksen ja kehityksen kannustimia tarjoamalla mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan julkisia rahoitusmahdollisuuksia ja turvaamalla immateriaalioikeudet; katsoo, että kestävän ja älykkään liikkuvuuden strategian olisi osaltaan tehtävä EU:n liikennealasta vihreämpi, älykkäämpi ja häiriönsietokykyisempi ilman, että ketään jätetään jälkeen;
4. katsoo, että kestävän ja älykkään liikenteen kehittämiseksi edelleen turvallisuus, kestävyys, tehokkuus ja oikeusvarmuus ovat periaatteita, jotka ovat ratkaisevan tärkeitä; vakuuttaa, että on tärkeää kehittää kohtuuhintaista ja kaikkien saavutettavissa olevaa, turvallisempaa ja kestävämpää liikkuvuutta ja sijoittaa siihen; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan nämä tavoitteet huomioon pantaessa täytäntöön operationaalista multimodaalista Euroopan laajuista liikenneverkkoa, joka on valmis kestävä ja älykästä liikennettä varten, kun otetaan huomioon ympäristön lisäksi myös sosiaalinen saavutettavuus ja EU:n teollisuuden kilpailukyky; kehottaa komissiota toimimaan tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa luotettavaa tekoälyä koskevien unionin normien suunnittelemiseksi, toteuttamiseksi ja täytäntöönpanemiseksi; toteaa, että unionilla on mahdollisuus nousta globaaliin johtoasemaan tekoälyteknologiaa ja sen käyttöä koskevan yhteiskunnallisesti vastuullisen ja kestävän lähestymistavan edistäjänä; korostaa, että tekoälyn, robotiikan ja niihin liittyvien teknologioiden kehittämisessä, käyttöönotossa ja käytössä, mukaan lukien tällaisten teknologioiden käyttämät tai tuottamat ohjelmistot, algoritmit ja tiedot, olisi otettava huomioon niiden elinkaaren aikainen ympäristöjalanjälki koko toimitusketjussa, edistettävä vihreää siirtymää ja tuettava ilmastonutraaliuden ja kiertotalouden tavoitteiden saavuttamista;
5. korostaa, että liikkuvuuden kaltaisella alalla yksinoikeus tietoihin voi luoda markkinoille pääsyn esteitä ja kasvattaa liiketoimintakustannuksia; toteaa, että tällaiset esteet voivat olla haitallisia toimijoille, pk-yrityksille, start-up-yrityksille ja mahdollisesti suurelle yleisölle ja voivat muodostua esteeksi tavoitteelle olla jättämättä ketään jälkeen; kehottaa tässä yhteydessä komissiota ja jäsenvaltioita laatimaan yhteentoimivuutta ja tietojen siirrettävyyttä koskevat säännöt toimijoille ja käyttäjille,

puuttumaan alan monopoliriskiä ja turvaamaan säädöskehityksen, joka tekee EU:sta hedelmällisen maaperän pk-yrityksille ja start-up-yrityksille kehittää uusia teknologioita, myös yksinkertaistamalla niiden luotonsaantia; korostaa asianomaisten sidosryhmien kanssa käytävän keskustelun tärkeyttä, jotta voidaan edetä koneellisesti tuotetun tiedon saatavuutta koskevassa kysymyksessä ja edistää tietojen jakamista ja yhdistämistä; korostaa, että peruslähtökohtana olisi oltava vahva kyberuhkien sietokyky ja asianomaisten osapuolten väliseen vastavuoroiseen ja tasapuoliseen tietojen vaihtoon perustuva yhteistyö; korostaa, että on tärkeää vahvistaa digitaaliseen toimitusketjuun liittyviä teollisia valmiuksia Euroopan alueella, mukaan lukien komponenttien, ohjelmistoalustojen ja esineiden internet -teknologian suunnittelu ja valmistus, jotta liikennettä ja liikkuvuutta voidaan edelleen sähköistää ja automatisoida;

6. suosittelee, että kestävä ja älykästä liikkuvuutta koskeva strategia olisi liitettävä asianmukaisesti tulevaan Euroopan datastrategiaan, erityisesti datahallintosäädökseen, unohtamatta kuitenkaan ympäristöystävällisempään ja kestävämpään yhteiskuntaan ja talouteen tähtääviä tavoitteita sekä kansalaisten yksityisyyden ja henkilötietojen suojaa; kehottaa tältä osin lisäämään valvontaa ja asettamaan ehtoja, joilla varmistetaan tehokkaat takeet henkilötietojen suojaamisesta älykkään liikkuvuuden yhteydessä, erityisesti takaamalla rekisteröidyille heidän henkilötietojensa tosiasiallinen yhteentoimivuus ja siirrettävyys;
7. korostaa tarvetta älykkään liikkuvuuden ajoneuvojen ja järjestelmien suojaamiseen kyberhyökkäyksiltä erityisesti silloin, kun kyse on älykkään liikkuvuuden välineiden käyttäjien yksityisistä tiedoista; toteaa, että käyttäjien pääsy omiin tietoihinsa on olennaisen tärkeää onnettomuuksien syiden selvittämisen kannalta mutta myös siksi, että he voivat käyttää oikeuttaan puolustukseen korvausvastuutilanteissa;
8. korostaa, että julkisen sektorin, erityisesti liikenteen ja liikkuvuuden aloilla toimivien, elinten olisi noudatettava kilpailulainsäädäntöä vahvistaessaan hallussaan olevien tietojen uudelleenkäyttöä koskevia periaatteita sekä vältettävä mahdollisuuksien mukaan sellaisten sopimusten tekemistä, joiden tavoitteena tai seurauksena voisi olla yksinoikeus tiettyjen tietojen uudelleenkäyttöön; painottaa, että tällaisten sopimusten olisi oltava mahdollisia vain silloin, kun se on perusteltua ja tarpeen yleishyödyllisen palvelun tarjoamiseksi; muistuttaa, että julkisen sektorin elinten on asetettava tiedot saataville uudelleenkäyttöä varten avointa dataa koskevan direktiivin mukaisesti; suosittaa, että tällaisilla yleishyödyllisillä aloilla toimiviin yksityisiin toimijoihin sovellettaisiin samankaltaisia velvoitteita;
9. tukee ihmiskeskeisen tekoälyn käyttöä tulevaisuuden liikenteessä esimerkiksi ennustavan kunnossapidon kaltaisiin toimintoihin mutta kiinnittää huomiota vastaisuudessakin inhimillisen tekijän keskeiseen merkitykseen, tekoölyyn liittyviin riskeihin ja teknisiin lisähaasteisiin erityisesti turvallisuuden ja luotettavuuden osalta, ja ottaen asianmukaisesti huomioon vastuunäkökohdat; kehottaa siksi laatimaan tekoälyn ohjaamien liikennevälineiden vastuuta koskevia EU:n normeja turvallisuuden ja oikeusvarmuuden turvaamiseksi; korostaa tässä yhteydessä, että on tärkeää säilyttää EU:n johtoasema liikennevälineiden valmistuksessa ja palveluissa ja että maailmanlaajuisista kilpailukykyä on parannettava tehokkaiden ja häiriösietokykyisten logistiikkaketjujen avulla; panee merkille, että sosiaalisen kestävyuden ja ympäristökestävyuden saavuttaminen edellyttää kunnianhimoisia tavoitteita mutta

heijastuu usein (lippujen) hintoihin, mikä voi johtaa sosiaaliseen polkumyyntiin ja muihin vastaaviin liiketoimintakäytäntöihin, joilla kulut pidetään keinotekoisena alhaisina liikennealan työntekijöiden kustannuksella;

10. korostaa, että EU:n kestävä ja älykäs liikkuvuus hyötyisi uudesta sääntelykehiksestä, jossa käsiteltäisiin uusia teknologioita ja niiden käyttöä liikenteen alalla, kuten tekoälyyn perustuvia teknologioita; muistuttaa tässä yhteydessä, että luotettavan tekoälyn aikaansaamiseksi tarvitaan selkeät eettiset puitteet, mukaan luettuina turvallisuus, turvatoimet, ihmisen määräysvallan kunnioittaminen, valvonta ja vastuunäkökohdat, jotka lisäävät kaikille koituvia hyötyjä ja ovat avainasemassa edistettäessä investointeja tutkimukseen ja innovointiin, kehitettäessä taitoja ja otettaessa tekoäly käyttöön julkisissa palveluissa;
11. suosittelee, että kaikille liikennemuodoille, autoteollisuus mukaan lukien, ja tekoälyä hyödyntävien ajoneuvojen ja niihin liittyvien tuotteiden ja palvelujen testaukseen kehitetään unionin laajuiset luotettavaa tekoälyä koskevat normit; korostaa lisäksi, että tekoälyteknologiaa koskevan EU:n lähestymistavan olisi tavoiteltava ihmisten luottamuksen turvaamista, yleisen edun palvelemista ja jaetun yhteiskunnallisen vastuun lujittamista; korostaa tässä yhteydessä liikenteen alan käyttäjien ja toimijoiden turvallisuuteen kohdistuvia tekoälyn hyödyntämiseen liittyviä riskejä, jotka voivat olla seurausta mahdollisista suunnitteluvirheistä tai tietojen huonosta laadusta tai saatavuudesta; huomauttaa tältä osin, että alan vastuujärjestelmiin on tehtävä erityisiä ja koordinoituja mukautuksia, jotta matkustajille ja alalla toimiville yrityksille voidaan taata korkeatasoinen varmuus erityisesti siviilioikeudellisen vastuun järjestelmän, vahinkojen korvattavuuden sekä todistustaakan jakautumisen ja täyttymisen osalta tapauksissa, joissa tekoälyjärjestelmiä on käytetty ihmisten tekemiin päätöksiin ja tapahtumissa, joihin liittyy henkilö- tai omaisuusvahinkoja; toistaa komissiolle esittämänsä kehotuksen saattaa ajan tasalle asiaankuuluvat siviilioikeudellista vastuuta koskevat säännöt, jotka soveltuvat tekoälyä hyödyntäviin tuotteisiin ja palveluihin, erityisesti kestävän ja älykkään liikkuvuuden alalla, ja joissa olisi arvioitava asianmukaisesti yksilöihin julkisessa tilassa kohdistuvia riskejä;
12. toistaa, että tarvitaan toisaalta tasapainoa vihreän liikkuvuuden ja sen tavoitteen välillä, että ketään ei jätetä jälkeen; korostaa tässä yhteydessä, että liikkuvuuden on oltava kaikkien saatavilla kohtuuhintaan, maaseutualueiden ja syrjäseutujen yhteyksien on oltava paremmat ja asianmukaisten sosiaalisten olosuhteiden on oltava Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaiset;
13. muistuttaa lohkoketjuteknologian mahdollisuuksista liikennealalla, jotta voidaan jäljittää yritysten ympäristöä ja sosiaalista kestävyyttä koskevat sitoumukset, myös raaka-aineiden ja jalostettujen materiaalien tuonnin osalta; kehottaa komissiota hyödyntämään lohkoketjuteknologiaa täysimääräisesti arvoketjujen valvonnassa ja samalla seuraamaan ja välttämään epäsuoria haittavaikutuksia, kuten energiankulutuksen eksponentiaalista kasvua;
14. muistuttaa tarpeesta noudattaa yleistä tietosuojasetusta (GDPR) kerätessä ja tulkittaessa tietoja älylaitteista ja liikkuvuuteen liittyvästä tekoälystä; muistuttaa tässä yhteydessä, että henkilötietojen ja muiden kuin henkilötietojen välillä on tehtävä asianmukainen ero; korostaa, että järjestelmien on voitava suojautua hakkerointia ja

kyberhyökkäyksiä vastaan; korostaa, että kuluttajatietoja kerättäessä ja käytettäessä olisi toteutettava selkeitä yksityisyys- ja turvatoimia; kehottaa tässä yhteydessä komissiota jatkamaan tekoälyn käyttöönnoton edistämistä liikennealalla ja varmistamaan, että perusoikeuksia kunnioitetaan ottaen erityisesti huomioon ihmiskeskeinen lähestymistapa tekoälyteknologiaan; suosittaa, että yksinoikeuksiin liittyvät tarpeettomat oikeudelliset esteet poistetaan, jotta voidaan hyödyntää muiden kuin henkilötietojen käytön mahdollisuudet ja edistää EU:n alueen innovointia, mukaan lukien vapaaseen ja avoimeen lähdekoodiin perustuva kehitys; korostaa, että kaikissa säädöksissä ja poliittisissa aloitteissa olisi tunnustettava liikkuvuuden erityispiirteet ja viranomaisten keskeinen rooli ja vahvistettava niiden valmiuksia saavuttaa EU:n vihreät ja digitaaliset tavoitteet;

15. korostaa, että on tärkeää tukea tutkimusta ja innovointia innovatiivisten liikkuvuusteknologioiden sekä kilpailukykyisten, kestävien ja kiertotalouden mukaisten tuotteiden ja palvelujen kehittämiseksi, jotta varmistetaan, että EU:n yritykset pysyvät globaalissa johtoasemassa alalla; katsoo lisäksi, että strategiassa olisi pyrittävä luomaan suojatoimia alan työntekijöille ja investointien taloudellista kestävyyttä EU:n teollisuudelle; pitää valitettavana, että komission strategia ei sisällä mitään konkreettisia sitoumuksia tai toimia työntekijöiden hyväksi; korostaa tarvetta konkreettisille politiikkatoimille, joilla puretaan olemassa olevia esteitä, jotka estävät naisia tulemasta liikennealalle ja pysymästä siellä; toteaa, että ajoneuvoissa, joissa on pitkälle kehitettyjä ajojärjestelmiä, kuljettaja olisi edelleen asetettava ajotehtävän keskipisteeseen, ja täysin autonomisia ajoneuvoja olisi säädeltävä tarkoituksenmukaisesti, jotta estetään aggressiiviset ohjausliikkeet muita tienkäyttäjiä kohtaan;
16. toteaa, että EU:n tason digitaaliset lippujärjestelmät eivät ehkä ole soveltuva ratkaisu paikallisella tasolla, sillä niissä on vaarana, että asiakkaat päätyvät käyttämään kansainvälisiä alustoja paikallisten yritysten sijaan, mikä rajoittaa samalla paikallisten viranomaisten kykyä hallita liikkuvuusratkaisuja alueillaan; kehottaa komissiota osoittamaan erityisiä varoja maantieteellisesti epäedullisessa asemassa olevien alueiden yhteyksien kehittämiseen, jotta voidaan edistää multimodaalisen infrastruktuurin luomista ja tarjota liikennepalveluja, jotka eivät syrji ketään unionin kansalaista; kehottaa lisäksi kehittämään, erityisesti tiheään asutuilla alueilla sekä maaseutu-, saaristo- ja vuoristoalueilla, suunnitelmia, joissa otetaan huomioon kunkin maan erityispiirteet; korostaa, että paikallistasolla on turvattava vaihtoehtoiset joukkoliikenteen muodot, joiden osalta huomioidaan riittävästi matkustajien oikeudet, jotta taataan saatavuus kaikille; muistuttaa älykkään liikenteen mahdollisuuksista sosiaalisen osallisuuden edistämiseksi erityisesti vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden eduksi;
17. toteaa, että tieliikenneturvallisuuden ja -kapasiteetin parantamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi on edelleen tärkeää vaatia ennakoivasti pakollisten ja yhteentoimivien ajoneuvon ja ympäristön välisien ("vehicle-to-x") viestintävalmiuksien käyttöönottoa kaikissa uusissa tieliikenteen ajoneuvoissa; toteaa lisäksi, että korkeatasoinen kyberturvallisuus on erittäin tärkeää kestävän ja älykkään liikkuvuuden alan toiminnan ja jatkokehityksen kannalta;
18. korostaa, että kun otetaan huomioon sulautetun digitaalisen sisällön ja esineiden internetiin liitettyjen esineiden ja laitteiden kehittyminen, myös älykkään liikkuvuuden

alalla, julkisiin palveluihin sovellettavien sääntöjen ja digitaalisen sisällön ja digitaalisten palvelujen toimittamista koskevia sopimuksia koskevien sääntöjen välinen asianmukainen yhdenmukaistaminen olisi turvattava;

19. panee merkille komission 18. helmikuuta 2021 julkaiseman liikkuvuuspaketti I:n ympäristövaikutuksia koskevan vaikutustenarvioinnin¹ tulokset; korostaa, että julkisen palvelun velvoitteita koskevien sääntöjen tarkistamisen tulee lujittaa vuoropuhelua EU:n tasolla ja siihen on sisällytettävä korkeatasoinen ammatillinen analyysi ja kuultava jäsenvaltioita, alueita ja liikennevirastoja, jotta voidaan tunnistaa alueelliset painopisteet ja investointiprioriteetit sekä määritellä oikeusvarmuuden edellyttämällä tavalla täsmällisesti, mitä 'multimodaalinen julkisen palvelun velvoitteiden järjestelmä' tarkoittaa; kehottaa erityisesti huomioimaan merireittien luoman alueellisen jatkuvuuden; korostaa, että EU:n markkinoiden kilpailukyvyyn säilyttämiseksi on edistettävä niiden vaihtoehtoisten ratkaisujen osuutta, joiden osalta EU on alalla globaalissa johtoasemassa maailmassa, sillä välin, kun odotetaan asiantuntemuksen kehittymistä sellaisissa teknologisissa yhteyksissä, jotka eivät ole vielä täysin kehittyneitä tai jotka ovat EU:n ulkopuolisten yritysten yksinoikeus;
20. toteaa, että strategian 10 kohdassa todetaan, että systeemisen muutoksen aikaansaamiseksi kestävien vaihtoehtojen on oltava yleisesti saatavilla (toinen luettelukohta); pitää tätä "oikeutena aktiiviseen liikkumiseen", jonka perusteella jokaisen EU:n kansalaisen, joka haluaa kulkea työ- tai koulumatkansa kävellen tai pyöräillen, pitäisi voida tehdä niin, eivätkä vaarallisten tieverkostojen kaltaiset esteet saisi estää sitä;
21. korostaa, että pyöräily ja polkupyörien yhteiskäyttö ovat olennainen osa EU:n multimodaalista liikennejärjestelmää ja MaaS- ja MMTIS-palvelujärjestelmät olisi sisällytettävä kaikkiin asiaankuuluviin politiikkoihin, järjestelmiin, hankerahoitukseen ja tutkimushankkeisiin; korostaa, että aktiivinen liikkuminen olisi asetettava etusijalle yksityiseen moottoriliikenteeseen nähden näillä toimenpiteillä; katsoo, että osana tätä integraatiota pyöräilyä ja julkisten polkupyörien yhteiskäyttöä koskevien tietojen ja palvelujen on oltava yhteentoimivia ja helposti viranomaisten saatavilla; katsoo, että pyöräilyä koskevat tiedot ja järjestelmäprosessit olisi sisällytettävä kaikkeen EU:n laajuiseen lippujärjestelmien standardointityöhön.

¹ https://ec.europa.eu/transport/modes/road/news/2021-02-mobility-package-i-studies_fi

**TIEDOT HYVÄKSYMISESTÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

Hyväksytty (pvä)	13.7.2021
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 21 -: 1 0: 2
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Pascal Arimont, Gunnar Beck, Geoffroy Didier, Pascal Durand, Angel Dzhambazki, Ibán García Del Blanco, Esteban González Pons, Mislav Kolakušić, Sergey Lagodinsky, Gilles Lebreton, Karen Melchior, Jiří Pospíšil, Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Stéphane Séjourné, Raffaele Stancanelli, Adrián Vázquez Lázara, Axel Voss, Marion Walsmann, Tiemo Wölken, Javier Zarzalejos
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Alessandra Basso, Brando Benifei, Patrick Breyer, Jorge Buxadé Villalba, Andrzej Halicki, Emmanuel Maurel, Luisa Regimenti, Yana Toom, Bettina Vollath
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (209 art. 7 kohta)	Gwendoline Delbos-Corfield

**LOPULLINEN ÄÄNESTYS NIMENHUUTOÄÄNESTYKSENÄ
LAUSUNNON ANTAVASSA VALIOKUNNASSA**

21	+
PPE	Pascal Arimont, Geoffroy Didier, Esteban González Pons, Jiří Pospíšil, Luisa Regimenti, Marion Walsmann, Javier Zarzalejos
S&D	Franco Roberti, Marcos Ros Sempere, Bettina Vollath, Tiemo Wölken
Renew	Pascal Durand, Karen Melchior, Stéphane Séjourné, Adrián Vázquez Lázara
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Sergey Lagodinsky
ID	Alessandra Basso, Gilles Lebreton
ECR	Angel Dzhambazki, Raffaele Stancanelli

1	-
ID	Gunnar Beck

2	0
S&D	Ibán García Del Blanco
The Left	Emmanuel Maurel

Symbolien selitys:

+ : puolesta

- : vastaan

0 : tyhjää